

NAAR HUIS MET EEN GASTROSTOMIE- OF PEG-SONDE

INHOUD

01	Gastrostomie- of PEG-sonde	4
02	Waarom een gastrostomie- of PEG-sonde?	4
03	Wat is een gastrostomie- of PEG-sonde?	5
04	Gegevens van je naaste	7
05	Instructiefiches	8
06	Wat bij problemen?	12
07	Praktische informatie	14
08	Nuttige telefoonnummers	15

01 GASTROSTOMIE- OF PEG-SONDE

02 WAAROM EEN GASTROSTOMIE- OF PEG-SONDE?

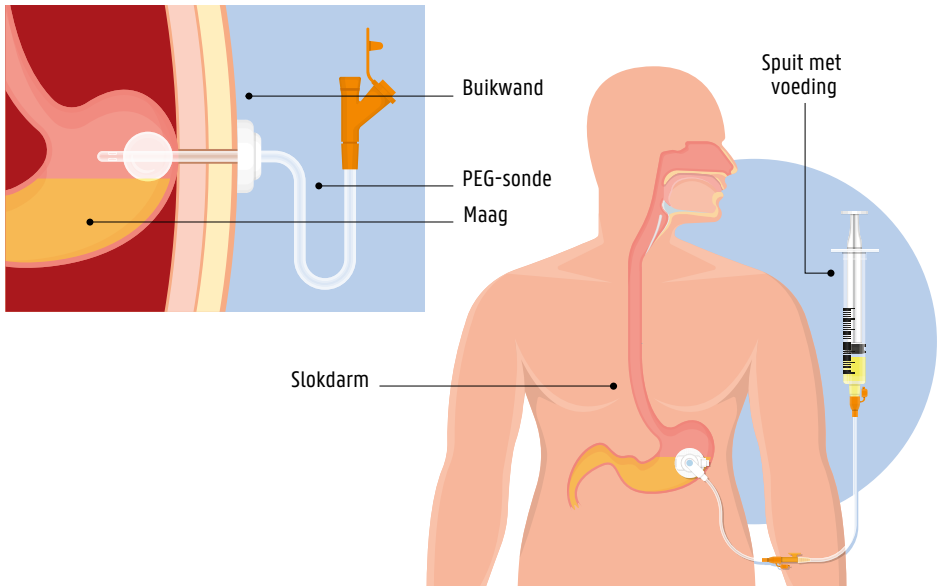
Je krijgt een gastrostomie- of PEG-sonde als je er niet in slaagt om voldoende voeding langs de mond in te nemen of als je geen voeding kan of mag innemen via de mond (door bv. slikproblemen enz.). Dan heb je wellicht voor langere tijd sondevoeding nodig. Dankzij de gastrostomiesonde krijg je de nodige voedingsstoffen binnen.

03 WAT IS EEN GASTROSTOMIE- OF PEG-SONDE?

Een gastrostomie is een rechtstreekse verbinding tussen de huid van de buikwand en de maag. De opening in de buikwand wordt een 'stoma' genoemd (gastrostomie = gastrostoma = maagopening). Via die opening brengen we de voedingssonde in.

Het verbindingkanaal kunnen we tijdens een operatie aanleggen met een endoscoop (een toestel om in de maag te kijken) en de PEG-sonde (percutane endoscopische gastrostomiesonde). Dat gebeurt onder volledige verdoving.

Eerst plaatsen we de PEG-sonde. Door die sonde groeit de maag vast aan de buikwand en vormt zich een stevig gastrostomiekanaal. De PEG-sonde wordt doorheen de slokdarm, maag en buikwand getrokken, en in de maag gehouden door een rond inwendig plaatje dat aan de sonde vastzit. Daardoor kan een PEG-sonde nooit uit de maag getrokken worden. Er is ook een uitwendig fixatieplaatje dat over de sonde getrokken wordt en waarin de sonde vastgeklemd zit.

Soorten gastrostomiesondes

Ballonkatheter

PEG-sonde

Soorten sondevoeding

Sondevoeding brengt extra voedingsstoffen. Er zijn drie soorten:

- ▲ Isocalorische sondevoeding: bevat 1 kcal/ml energie
- ▲ Hypercalorische sondevoeding: bevat 1,5 kcal/ml energie
- ▲ Hypocalorische sondevoeding: bevat 0,75 kcal/ml energie

Van elk soort bestaat ook een vezelrijke vorm. Omdat sondevoeding rechtstreeks in de maag gegeven wordt, is de smaak niet belangrijk.

De arts en de diëtiste beslissen in onderling overleg welk soort sondevoeding het beste is voor jou, hoeveel je krijgt en wanneer. De diëtiste legt je alle praktische aspecten van de sondevoeding uit tijdens je opname in het Revalidatiecentrum.

Indien nodig zorgt ze ook voor een voedingspomp. Die pompt de voeding over een vastgestelde tijd in de maag. De pompen worden meestal voorzien door een firma gespecialiseerd in thuiszorg. De firma zorgt voor de levering van het materiaal en de voeding, de huur van de pomp en leert je ze gebruiken.

Mondhygiëne

Patiënten die enkel sondevoeding krijgen, maken minder speeksel aan. Dat kan leiden tot uitdroging van lippen, tong en mond. De verminderde speekselproductie samen met een verminderde kauwfunctie verhoogt het risico op mondinfecties. Een goede mondhygiëne is dus uiterst belangrijk. Poets regelmatig de tanden en spoel de mond met water. Gebruik eventueel ook een beschermende lippenbalsem.

04 GEGEVENS VAN JE NAASTE

Technische fiche

Naam en merk van de voedingspomp:

- ▲ Naam/type:
- ▲ Merk:

Soort sondevoeding:

- ▲ Soort sondevoeding:
- ▲ Inloopsnelheid: ... ml/u
- ▲ Voorschrift: ... /dag

Vragen voor consultatie

Medicatiefiche

Medicatie	Nuchter	Ochtend	Middag	Avond	Bij slapen	Opmerkingen

05 INSTRUCTIEFICHES

In dit deel leggen we stap voor stap uit welk materiaal en welke handelingen je moet uitvoeren om correcte zorg te geven bij een patiënt met een gastrostomiesonde.

De instructiefiches zijn bedoeld voor mantelzorgers die een geldige toelatingsverklaring hebben om de volgende handelingen te doen:

- ▲ Sondevoeding toedienen via de gastrostomie
- ▲ Medicatie toedienen via de gastrostomie
- ▲ Huidverzorging rond de gastrostomie

Sondevoeding en water toedienen via een gastrostomiesonde

Wanneer

- ▲ Op de tijdstippen bepaald door arts en diëtiste: .../dag
- ▲ Inloopsnelheid : ...ml/u

Benodigheden

- ▲ Voedingspomp
- ▲ Leidingen sondevoeding (trousse / toedieningssysteem)
- ▲ Spuit van 20 ml / 50 ml

Werkwijze

Voor de voeding:

1. Was je handen grondig met water en zeep voordat je de sondevoeding toedient.
2. Spoel de sonde met een spuit van 20 ml.
3. Controleer de temperatuur van de sondevoeding. Die wordt best op kamertemperatuur gegeven.
4. Schud het pak sondevoeding voor gebruik.
5. Neem de trousse (= de leiding tussen de zak sondevoeding en de sonde).
6. Breng de trousse aan op de zak.
7. Hang de zak omhoog aan een kapstok of een statief, te huur bij het ziekenfonds.
8. Plaats de trousse in de pomp. De pomp zorgt dat de voeding aan de juiste snelheid door de trousse loopt.
9. Druk op de toets om de leiding te purgeren (luchtledig te maken)
10. Verbind de trousse met de gastrostomiesonde en open de klem van de gastrostomiesonde.
11. Stel de pomp in zoals afgesproken met de diëtiste of arts. Eens deze ingesteld is, onthoudt de pomp de inloopsnelheid.

Na de voeding:

1. Was je handen met water en zeep.
2. Sluit de klem aan de gastrostomiesonde.
3. Ontkoppel de trousse van de sonde.
4. Zet een spuit van 20 ml gevuld met water op de sonde.
5. Open de klem.
6. Spoel de sonde met de spuit.
7. Sluit de klem.
8. Verwijder de spuit en sluit de gastrostomiesonde.

Aandachtspunten

- ▲ Het is belangrijk om hygiënisch te werken bij de toediening van sondevoeding, om te vermijden dat bacteriën in de voeding komen en er voedselbederf optreedt.
- ▲ Als uw familielid nauwelijks of niet eet of drinkt, wordt er minder speeksel aangemaakt waardoor mond, lippen en tong droog kunnen worden. Hierdoor verhoogt het risico op mondinfectie. Een goede mondhygiëne is bijgevolg heel belangrijk.
- ▲ Controleer steeds de houdbaarheidsdatum van de sondevoeding
- ▲ Bewaar ongeopende sondevoeding op kamertemperatuur
- ▲ Sondevoeding is geopend 24 uur houdbaar in de koelkast
- ▲ Sondevoeding moet op kamertemperatuur toegediend worden

Onderhoud

Zie technische fiche van de voedingspomp

Medicatie toedienen via gastrostomie

Wanneer

Op de voorgeschreven tijdstippen bepaald door de behandelende arts (zie medicatiefiche)

Benodigheden

- ▲ Spuit van 20 of 50 ml
- ▲ Medicatie: pletbaar, vloeibaar of in poedervorm
- ▲ Beker met lauw water
- ▲ Doekje

Werkwijze

1. Was je handen grondig met water en zeep.
2. Leg een doekje onder het aansluitpunt van de sonde.
3. Zet de voedingspomp op pauze.
4. Verwijder de leiding van de sondevoeding.
5. Neem de spuit een trek een 20 ml water op.
6. Zet de spuit van 20 ml op het aansluitpunt van de gastrostomie en spuit het water in.
7. Vermijd, indien mogelijk, om verschillende geneesmiddelen samen in een spuit te geven. Geef de medicatie apart en spoel tussenin met water.
8. Trek de opgeloste medicatie op in de spuit, sluit ze aan op het aanzetstuk van de gastrostomie en spuit ze rustig door de sonde. Of trek de vloeibare medicatie op in de spuit en spuit ze door de sonde.

9. Als je alle medicatie hebt toegediend, spoel de sonde nogmaals door er 20 ml water door te spuiten. Sluit de klem van de gastrostomiesonde.
10. Verwijder de spuit, sluit de leiding van de sondevoeding opnieuw aan en zet de voedingspomp opnieuw aan. Open de klem van de gastrostomiesonde.
11. Als een geneesmiddel nuchter moet gegeven worden, hou dan rekening met een rustpauze van één uur voor en een half uur na de toediening.

Aandachtspunten

Medicatie mag nooit toegevoegd worden aan de sondevoeding zelf.

Medicatie pletten: ga na bij de arts of je de medicatie mag pletten en of er eventueel een vloeibare of poedervorm bestaat. Plet de medicatie zeer fijn om verstopping van de gastrostomiekatheter te voorkomen.

Onderhoud

Zie technische fiche van de voedingspomp

De huid rond de gastrostomie verzorgen

Doel

De huidbarrière is doorbroken bij de plaatsing van een gastrostomiesonde. Het is dus belangrijk dat de huid en de stoma goed verzorgd worden om huidinfectie te voorkomen.

Wanneer

Dagelijks

Benodigheden

Water en zeep

Werkwijze

De huid rond de PEG-sonde:

1. Was de huid rond de stoma dagelijks met water en zeep.
2. Spoel met water.
3. Droog de huid en de rand van de stoma met een handdoek.
4. Als er geen lek is rond de sonde is het niet nodig om kompressen aan te brengen tussen de sonde en de huid.
5. Kleefpleisters vermijd je best omdat ze de huid irriteren en de sonde vuil maken.

De PEG-sonde:

1. Maak het klepje van de uitwendige fixatieplaat los en til de sonde uit de voorgeplooidde hoek. Schuif de fixatieplaat 5 cm over de sonde.
2. Was en droog de huid rond de sonde.
3. Duw de sonde ongeveer 1 à 2 cm naar binnen.
4. Draai de sonde éénmaal 360° rond om vastgroeien aan de maagwand te voorkomen.
5. Trek de sonde weer aan tot je wat weerstand voelt.
6. Schuif de fixatieplaat over de sonde tot tegen de huid maar laat 1-2 millimeter ruimte tussen de huid en het plaatje.
7. Maak de sonde weer vast in het fixatieplaatje.

Aandachtspunten

Bij lekkage: controleer of de PEG-sonde goed is aangetrokken en breng eventueel een kompres aan tussen de huid en de sonde.

06 WAT BIJ PROBLEMEN?

Problemen bij je naaste

Diarree en misselijkheid

Diarree en misselijkheid kunnen het gevolg zijn van ziekte, medicatie of gebrek aan hygiëne. Het kan ook te maken hebben met te koude of te snel toegediende sondevoeding, of een sonde die te diep zit, waarbij het uiteinde tot in de dunne darm reikt, een probleem dat soms voorkomt als een PEG-sonde verder doorschuift. Bij aanhoudende diarree en misselijkheid wordt aangeraden om uw (huis)arts te contacteren.

Obstipatie

Bij obstipatie is er gedurende een 3-tal dagen geen ontlasting. Stimuleer je naaste om indien mogelijk meer te bewegen. Obstipatie kan ook door bepaalde medicatie. Overleg met de arts. Soms is het nodig om de hoeveelheid of de aard van de sondevoeding aan te passen (vezelrijke sondevoeding) of om een laxerend middel toe te dienen.

Uitdroging

Bij koorts, diarree, braken of bij hoge temperaturen kan meer vochtinname nodig zijn. Controleer de hoeveelheid en de kleur van de urine. Als er te weinig urineproductie is en de urine donker is, moet je naaste meer vocht krijgen.

Huiduitslag rond de stoma

Ontsmet de huid rond de stoma met een niet-prikkende ontsmettingsstof (bv. Hexomidine of hibitane in water) en contacteer de arts. Huiduitslag kan ook pijn veroorzaken.

Vorming van granulatieweefsel of 'wild vlees'

Soms ontstaat er op de rand van de stoma een aangroei van 'wild vlees' of 'granulatieweefsel', een rode, gemakkelijk bloedende maar niet pijnlijke zwelling. Daar hoeft je niet ongerust over te zijn. Aanstippen met zilvernitraat doet het granulatieweefsel verdwijnen. Dat moet vaak verschillende keren gebeuren en wordt best uitgevoerd door een verpleegkundige of arts.

Problemen met de gastrostomiesonde

Verstopte sonde

Controleer of er geen knik in de sonde zit. De sonde kan ook verstopt zijn door geneesmiddelen of dikke voeding. Spuit de sonde krachtig door met 5 ml lauw water en zuig weer aan. Als je de sonde niet kan doorspuiten met lauw water of het spoelvocht kan niet aangezogen worden, los dan 1 bruis-tablet of 1 zakje acetylcysteïne (=lysomucil) 600 mg op in een bekertje water en probeer daarmee de sonde door te spoelen. Als de sonde ook dan nog geblokkeerd blijft, contacteer dan zo vlug mogelijk de arts.

Lekkage

Controleer of de PEG-sonde goed is aangetrokken en of de ballon van de knopsonde nog gevuld is.

De sonde is uit de stoma gevallen

Contacteer zo vlug mogelijk de arts. Kom in elk geval binnen de 4 à 6 uur naar het ziekenhuis. Buiten de werkuren kan je naar de Spoedgevallendienst komen. Een gastrostomie, zeker de opening in de maag, kan zich heel snel sluiten. Zodra je merkt dat de sonde uit de stoma is gevallen, moet er een nieuwe geplaatst worden. Wacht je veel langer, dan kan de plaatsing van een nieuwe sonde moeilijk of onmogelijk worden.

07 PRAKTISCHE INFORMATIE

Terugbetaling

De ziekteverzekering betaalt het volgende terug:

- ▲ **De sondevoeding:** een vast bedrag per dag dat verschilt naargelang de samenstelling van de voeding
- ▲ **Het materiaal:** een vast bedrag per dag dat verschilt naargelang je al dan niet een pomp gebruikt.
- ▲ **De pomp:** vast bedrag per dag

De ziekteverzekering betaalt je terug als de voorwaarden voor terugbetaling zijn nageleefd (K.B. van 10.11.1996). Je arts kent de voorwaarden en brengt je hiervan op de hoogte.

Hoe krijg je de terugbetaling?

1. Vraag je behandelende arts om het aanvraagformulier voor tegemoetkoming in te vullen en het je te geven.
2. Bezorg dit formulier aan je ziekenfonds.
3. De adviserende arts van je ziekenfonds onderzoekt de aanvraag.
4. Als de adviserende arts de terugbetaling toestaat, dan krijg je een machtiging.
5. Dien de betaalde facturen in bij je ziekenfonds.
6. Als de adviserende arts de terugbetaling niet toestaat, dan brengt hij je op de hoogte van zijn beslissing.

Eigen kosten

De terugbetaling heeft een maximumbedrag. De tussenkomst kan niet hoger liggen dan de betaalde bedragen. Voor meer informatie kan je terecht op de website van het Riziv: www.riziv.be/drug/nl/other-pharmaceutical-supplies/nutrition/index.htm

---

Wie bestelt de sondevoeding?

De Sociale dienst van de afdeling neemt contact op met de firma die de pomp uitleent en de sondevoeding verkoopt. Eenmaal terug thuis, verlopen deze contacten rechtstreeks met jou. Jij of je naaste kan ook kiezen om alles te regelen via de eigen thuisapotheek met tussenkomst van het ziekenfonds.

Je krijgt geen sondevoeding mee als je naaste het ziekenhuis verlaat.

08 NUTTIGE TELEFOONNUMMERS

Voor verpleegkundige of medische vragen:

- ▲ Onthaal Revalidatiecentrum, tel. 09 332 43 60
- ▲ Professor Kristien Oostra, tel. 09 332 59 83
- ▲ Professor Katie Bouche, tel. 09 332 44 58

Voor bestelling sondevoeding en materiaal of vragen:

- ▲ Sociale dienst patiënten
- ▲ Viviane Pennoit, tel. 09 332 43 57
- ▲ Diede Bohez, tel. 09 332 6536

Voor vragen rond thuiszorg en sociale voorzieningen:

- ▲ Sociale dienst patiënten
- ▲ Viviane Pennoit, tel. 09 332 43 57
- ▲ Diede Bohez, tel. 09 332 6536

Fysische geneeskunde en Revalidatie

T +32 (0)9 332 49 75

www.uzgent.be/fysische-geneeskunde-en-revalidatie

Deze brochure werd enkel ontwikkeld voor gebruik binnen het UZ Gent. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het UZ Gent.

Universitair Ziekenhuis Gent

C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent

T +32 (0)9 332 21 11 | E info@uzgent.be

www.uzgent.be

Volg ons op

